

ชื่อวิทยานิพนธ์	การศึกษากระบวนการแสวงหาบริการสุขภาพของผู้หญิงโรคเบาหวาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้วิจัย	นริสา ศรีลาชัย
ปริญญา	พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	จริยาวัตร คมพัสค์, ศ.ค.(การพยาบาลสาธารณสุข) ศิริอร สันธุ , D.N.Sc. อติรัตน์ วัฒนไพลิน , กศ.ค.(การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)
วันที่สำเร็จการศึกษา	30 พฤษภาคม พ.ศ. 2540

บทคัดย่อ

เบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่พบได้มากขึ้นในผู้หญิง ปัญหาที่มักพบในผู้หญิงโรคเบาหวานประการหนึ่งคือ การมารับการรักษาที่ล่าช้าเมื่อเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคแล้ว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากระบวนการแสวงหาบริการสุขภาพของผู้หญิงโรคเบาหวาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้หญิงโรคเบาหวานที่มารับการตรวจรักษาที่โรงพยาบาลนครพนม และโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี จำนวน 260 คน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 13 มกราคม ถึง 15 มีนาคม พ.ศ. 2540 ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลและนำเสนอในเชิงปริมาณ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 40-60 ปี (ร้อยละ60.0) สถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ77.7) มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ96.9) และมีรายได้ 1,001-3,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 60.4) มีบทบาทที่ต้องรับผิดชอบ 2 บทบาท (ร้อยละ60.0)มีระยะเวลาการป่วย 1-5 ปี (ร้อยละ45.4) มีกระบวนการแสวงหาบริการสุขภาพ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรับรู้อาการ ให้ความหมาย และการจัดการกับอาการที่เกิดขึ้น กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้อาการผิดปกติที่เกิดขึ้น 18 อาการ โดยอาการเด่น คือ ปัสสาวะบ่อย(ร้อยละ 48.1) คอแห้งกระหายน้ำ(ร้อยละ 41.2) และอ่อนเพลีย(ร้อยละ 26.2) กลุ่มตัวอย่างให้ความหมายต่ออาการผิดปกติที่เกิดขึ้นว่า ไม่ทราบว่าเป็นอะไร(ร้อยละ37.7) มีเพียงร้อยละ 15.4 เท่านั้นที่ให้ความหมายว่าเป็นโรคเบาหวาน การจัดการกับอาการที่เกิดขึ้นในขั้นต้นกลุ่มตัวอย่างรอสังเกตอาการ (ร้อยละ50.4) รองลงมา รักษาตนเอง (ร้อยละ30.8) และไปพบแพทย์ (ร้อยละ18.8) มีระยะเวลารอสังเกตอาการและรักษาตนเอง 1-6 เดือนมากที่สุด (ร้อยละ 41.2) จึงไปแหล่งบริการ หรือพบแพทย์

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกแหล่งบริการและการเข้ารับบริการสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปรึกษากับสมาชิกในครอบครัวมากที่สุด (ร้อยละ 82.3) แล้วจึงเลือกรับบริการจากแหล่งบริการสุขภาพ มีทั้งตรงมารับบริการที่โรงพยาบาลที่ทำการศึกษ (ร้อยละ 78.1) และไปรับบริการจากแหล่งบริการสุขภาพอื่นก่อนมาโรงพยาบาลที่ทำการศึกษา (ร้อยละ 21.9) เช่น คลินิก โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถานีอนามัย แหล่งรักษาแผนโบราณ และร้านขายยา ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ มีบุคคลแนะนำหรือพามา (ร้อยละ 50.9) ใกล้ที่พัก เดินทางสะดวก (ร้อยละ 22.8) และเหตุผลสำคัญของการเลือกเข้ารับบริการสุขภาพในโรงพยาบาลที่ทำการศึกษ คือ มีบุคคลแนะนำหรือพามา (ร้อยละ 69.2) ชื่อเสียงของโรงพยาบาล และแพทย์ (ร้อยละ 16.2)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลและการเปลี่ยนแหล่งบริการสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ไปรับบริการจากแหล่งบริการสุขภาพอื่นก่อนที่จะมารับบริการในโรงพยาบาลที่ทำการศึกษ รับรู้ต่ออาการหลังเข้ารับบริการว่า อาการคงเดิมมากที่สุด (ร้อยละ 45.6) และให้เหตุผลของการเปลี่ยนแหล่งบริการสุขภาพว่า ต้องการใช้บัตรสวัสดิการรักษายาหลายมากที่สุด (ร้อยละ 36.8) รองลงมา คือ รักษาไม่ได้ผล อาการรุนแรงขึ้น (ร้อยละ 26.3) จึงเปลี่ยนมารับบริการในโรงพยาบาลที่ทำการศึกษ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้พหุบาลควรมีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเบาหวานแก่ผู้หญิงและครอบครัวด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้หญิงโรคเบาหวานมีการรับรู้อาการที่เกิดขึ้น ให้ความหมายได้อย่างถูกต้อง และสามารถเข้ารับบริการสุขภาพได้อย่างถูกต้องตั้งแต่ระยะเริ่มแรก